

Prædiken af Morten Munch
Palmesøndag / 13. april 2014
Tekst: Joh 12,1-16

PALMEN OG KORSET

Der er to træer, der spiller en rolle i dagens tekst.

Det ene træ står i forgrunden. Det er palmen. Det andet står i baggrunden og skimtes mellem palmegrenene. Det er korset.

Palmen er kendt som et sejrsymbol. Vi kan tænke på 'de gyldne palmer', der uddeles hvert år ved filmfestivalen i Cannes; en pris der er gået til Bille August for filmen *Pelle Erobreren* og senere til Lars von Trier for *Dancer in the Dark* (henh. 1988 og 2000). Guldpalmen betyder sejr og triumf indenfor filmbranchen.

Folkemængden var klar til at tildele Jesus de gyldne palmer som deres befrier. Mellem palmegrenene skimtede de, ikke en grusom død, men sejr over romerne og en storhedstid for Israel.

Jesus havde lige opvakt Lazarus fra de døde – og tidligere mættet skarerne; hvad kunne det andet end at signalere sejr på alle fronter. Med palmegrene som rekvisit i deres jubelscener lader de Jesus vide, at de står bag ham og vil støtte ham i en revolte mod romerne.

Jesus ser noget andet mellem palmegrenene, end folket gør. Han ser et andet træ, korsets træ.

Kristendommens symbol er ikke en palme belagt med bladguld, ikke en forgyldt palmegren, men et kors. Gudsrigets sejr går gennem lidelse og død. Derfor er korset et sejrsymbol for de kristne.

Profeten Zakarias siger om den æselridende konge, at han er 'retfærdig og sejrrig'. Paulus taler om, at vi mere end sejrer ved ham, som elskede os (Rom 8) – og han taler om at få en uvisnelig sejrskrans. Men sejren er knyttet til korset og Jesu selvhengivende kærlighed.

Korset var i samtiden det modsatte af et sejrsymbol. Det var et tabersymbol. Korsfæstelser havde som formål at sprede frygt for overmagten. Det var det ultimative tegn på undertrykkelse. Og derfor også meget tabubelagt.

Men netop gennem korsets afmagt udfoldes Guds kærlighedsmagt på jorden. Jesus gør ikke oprør mod romerne, men bærer konsekvensen af hele verdens oprør mod Gud. Han dør synderes død og heler skårene i skaberværket.

I Jesu opstandelse bliver korsets usynlige sejr synlig, og livet folder sig ud med håb til en falden verden, til hvert eneste menneske, som vil tage imod.

Palmerne er ikke i sig selv misvisende. De hører med i den kristne tro. Kristne martyrer er i den kristne kunst ofte malet med en palmegren i hænderne. Palmerne bliver kun misvisende, hvis de adskilles fra korset. Når palmen er i martyrens hånd er der ingen fare for at misforstå sejrskudskabet i triumfalistisk retning.

Sammenhængen mellem palmen og korset symboliseres meget smukt i en gammel kristen tradition, hvor man ud af palmesøndags palmer fletter kors, som man opbevarer til næste påske (eller rettere til fastens begyndelse, hvor de brændes, og hvor asken bruges til askeonsdag, der indleder fasten).

Palmerne peger frem til opstandelsen, til livets sejr. Derfor er lovsangen helt central i den kristne menighed, også når livet byder på modgang.

Paulus og Silas sang lovsange i fængslet. Det lyder selvmodsigende. Men de forstod, at palmen og korset hører sammen.

Når man askeonsdag i nogle kristne traditioner får smurt aske på panden, mindes man ikke kun sin dødelighed og forgængelighed – for det er aske fra de palmegrene, der i menighedens sammenhæng er blevet brugt til at hylde Jesus som den fredskonge, der palmesøndag red ind i Jerusalem for at besejre ondskabens magter, synden og døden.

Sejren ligger allerede gemt i asken, på fastens og dermed hele påskesæsonens første dag og bryder frem påskemorgen i hele sin kraft.

Jeg har forsøgt at sige noget om palmen og korset. Nu vil jeg sige noget om salven og korset.

Salven og korset

Nogle få dage før menneskemængden hyldede Jesus med palmegrene, var der en kvinde, Maria, der hyldede Jesus med en kostbar salve, som hun hældte ud over hans fødder.

Hendes taknemmelighed og hengivenhed har bl.a. sin baggrund i, at Jesus kort tid forinden har opvakt hendes bror Lazarus fra de døde. Men hendes hengivenhed stikker dybere; hun giver udtryk for, at hun også skylder Jesus sit eget liv; hun ser ham som messias, den af Guds Ånd salvede forløserkonge.

Det er som om hun med den overdrevne brug af meget kostbar salve vil sige, at Jesus ikke bare er en blandt mange salvede – man salvede jo konger, præster og profeter i Israel, når de blev indsat i deres embeder. Jesus er den salvede, den messias der har Ånden uden mål, uden begrænsning – og vil føre Guds frelse igennem.

Da hun ikke mange dage tidligere lagde sin bror Lazarus i graven, har hun efter al sandsynlighed været med til at salve hans døde legeme, måske har hun endda brugt af den samme nardussalve, som hun her salver Jesus med.

Uanset om det er lige præcis den samme salveolie, kan hun næppe have salvet Jesu legeme uden at tænke på, da hun salvede Lazarus' døde legeme. Lazarus sad jo med ved måltidet. Om hun har haft en fornemmelse af, at Jesu tid snart var omme, ved vi ikke.

Men vi hører i teksten, at Jesus ser hendes kærlighedsgerning som en profetisk handling, der peger frem mod hans død.

På Jesu dødsdag langfredag ville der ikke blive tid til at salve hans døde legeme pga sabbaten, men her salves hans legeme forud.

Jesus hørte sin fars røst gennem mange ting: når han så fuglene i luften og blomsterne på marken – eller når han så kornet blive sået på stengrund og i god jord.

Måske har Jesus under salvningen i Betania hørt sin fars trøstende og styrkende røst: At han trods den død der venter er Guds salvede, indhyldet i Guds Ånd, der ville oprejse ham på den tredje dag.

Jesus talte flere gange om sin forestående død til disciplene, uden at de forstod det. Det gjorde hans vej mod korset ensom. Men her i Betania er det som om, Jesus får et slags følgeskab af Maria på vejen mod korset, ved at hun salver ham.

Vi hører, at huset fyldtes af velduft. Når man salvede en død og også påførte parfumeret olie på ligklæderne, var det bl.a. for at holde duften af død på afstand. Alligevel hedder det om den døde Lazarus (på fjerdedagen): Han stinker allerede. Med andre ord: Håbet er definitivt ude. Lad endelig stenen blive liggende foran graven.

Men Jesus bærer den salveolie, der overvinder duften af død. Han er Guds velduft, salvet af den Ånd der oprejste Lazarus og vil oprejse Jesus selv på den tredje dag.

Jesus er Guds velduft ved at give sig hen i tjenesten for andre. Ånden fører ikke Jesus uden om korset, men gennem korsets tjeneste for verden frem til opstandelsens sejr.

I 2 Kor 2 (v.14) læser siger Paulus: "Gud ske tak, som altid fører os med i Kristi triumftog og overalt lader os sprede kundskaben om ham som en duft."

Overalt skal duften af Kristus spredes. Ligesom huset i Betania fyldtes af nardussalvens duft, vil Gud en dag fylde hele skabelsen med kundskab om ham, der gav afkald, tog tjenerskikkelse på og blev lydig til døden – som vi hørte i læsningen først i gudstjenesten fra Fil 2.

Duften vil ikke være til at undslippe. Hvert knæ skal bøje sig og hver tunge bekende, at Jesus Kristus er Herre.

På den dag vil lovsangen være fuldendt og uden de mislyde, som kan præge vores lovsang her i tiden. Da vil vi få brug for alt det, vi har til rådighed i tilbedelsen: palmer, salveolie – og først og fremmest os selv som instrumenter i ophøjelsen af Guds hellige treenighed.

Påskeugen - den store uge

Da Jesus red ind i Jerusalem blev det en anden påske end forventet. Påsken rummer den største selvudtømmelse og den største sejr. Derfor er påskeugen også med rette kaldet den store uge. Her forenes palmen og korset, Åndens salvelse og ydgyghedens vej.

Den store uge er stor, fordi den i sig rummer livets yderpunkter, liv og død, skyld og tilgivelse, forladthed og omfavnelser.

Den store uge er stor, fordi den rummer vores liv. Vi er medaktører. Spørgsmålet er, hvor vi befinder os i påskens drama – og hvordan vi modtager Guds søn.

Lad os tage de spørgsmål med ind i påskeugen.

Amen.